

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 11Co/107/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8113226474
Dátum vydania rozhodnutia: 16. 06. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Peter Šamo
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2015:8113226474.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Šama a sudcov JUDr. Romana Tótha a JUDr. Mareka Kohúta v právnej veci žalobkýň: 1/ C. U., bytom W. XXX, 2/ L. G., bytom J. V. X, XXX XX B., zastúpená žalobkyňou v 1/ rade, proti žalovanej: I. G., bývajúca v H., M. X, zastúpená JUDr. Martinou Kožárovou- Jenčovou, advokátkou AK v Prešove, Slovenská 69, Prešov, o náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, o odvolaní žalobkýň v 1/ a 2/ rade proti rozsudku Okresného súdu Prešov č.k. 7C/120/2013-102 zo dňa 15.5.2014 jednomyselne takto

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok súdu prvého stupňa.

Žalobkyne v 1/ a 2/ rade s ú p o v i n n é spoločne a nerozdielne nahradiť žalovanej trovy odvolacieho konania vo výške 298,69 eur na účet jej právnej zástupkyne do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

odôvodnenie:

Súd prvého stupňa napadnutým rozsudkom návrh žalobkýň v 1/ a 2/ rade zamietol a tieto zaviazal spoločne a nerozdielne nahradiť žalovanej trovy konania vo výške 420,14 eur na účet jej právnej zástupkyne do 3 dní od právoplatnosti rozhodnutia. V dôvodoch tohto rozsudku uviedol, že žalobkyne sa podaným návrhom domáhali proti žalovanej náhrady nemajetkovej ujmy každej po 300,- eur, ako aj náhrady trov konania. V návrhu uviedli, že žalovaná vzala rozhodovanie vo veci zdravia ich matky A. G. do vlastných rúk, a tak odobrala žalobkyňiam právo na informácie o zdravotnom stave ich matky. Postupným intenzívnym pátraním po príčinách náhleho úmrtia ich matky A. G. bolo zistené, že na jej smrti sa v poslednom období života osobne angažovala práve žalovaná. Príčina jej konania im nie je známa. Výsledky vyšetrení ich matky, žalobkyne ako jej dcéry nevedeli, pred matkou boli rovnako zo strany žalovanej zatajované. Žalovaná nebola oprávnená nakladať s osobnými údajmi ich matky, ani s jej zdravotnými záznamami. Žalovaná je zodpovedná za fyzické týranie A. G., ktorého sa zúčastnila na neznámom mieste, kam bola zavlečená práve ňou. Náhle úmrtie ich matky nastalo nie z chorobných príčin, ale na základe úkladne premysleného falšovania lekárskeho správ, ktoré žalovaná vyhotovovala účelovo, na meno, priezvisko, adresu a rodné číslo ich matky. Je zjavné, že namiesto dobrovoľnej starostlivosti o ich matku, ktorú predstierala, starala sa o jej nepohodu, zavádzala ju neúplnými vyjadreniami o jej zdravotnom stave.

Súd prvého stupňa na základe vykonaného dokazovania zistil skutkový stav, podľa ktorého žalobkyne boli dcéry A. G., ktorá zomrela dňa XX.X.XXXX a žalovaná bola jej nevestou. Z pripojeného trestného spisu Okresného riaditeľstva PZ, Úradu justičnej a kriminálnej polície, odbor justičnej polície č. ČVS:ORP-680/1-OVK-PO-2008, súd zistil nasledujúce skutočnosti: Uznesením zo dňa 19.12.2008 bolo trestné stíhanie zastavené, lebo skutok nebol trestným činom a nebol dôvod na postúpenie veci. Z uznesenia vyšetrovateľa policajného zboru vyplynulo, že A. G. trpela rakovinou pľúc, jazyka a následnými metastázami do srdca a obličky. Jednalo sa o generalizáciu nádorového procesu, ktoré bolo

smrteľné a nevyľiečiteľné. Príbuzní jej poskytli náležitú starostlivosť a taktiež aj lekári jej poskytovali primeranú zdravotnú starostlivosť. Svoje povinnosti nezanedbali. Vyšetrovateľ policajného zboru v predmetnom uznesení konštatoval, že rakovina pľúc je najagresívnejším druhom rakovinového bujnenia, pričom sa udáva, že 10 % pacientov má nádej na 5 ročné prežívanie. U vykonanej operácie pľúc len 30 % pacientov sa dožíva 5 rokov. Rakovina jazyka vzniká predovšetkým u mužov, častejšie alkoholikov, fajčiarov, väčšinou so zlou ústnou hygienou. Zriedkavejšie sa vyskytuje u žien s dobrou životosprávnou bez používania alkoholických nápojov a fajčenia. Z týchto skutočností mal vyšetrovateľ za preukázané, že ani pri najväčšej starostlivosti nebolo možné oddialiť smrť pani G.. Smrť nebola spôsobená nedostatočnou, alebo nesprávne poskytnutou starostlivosťou, ale ochorením, ktoré malo nevyľiečiteľný charakter. Vyšetrovateľ mal za to, že neboli naplnené pojmové znaky skutkovej podstaty prečinu usmrtenia podľa § 149 ods. 2 písm. b) Trestného zákona, ani žiadneho iného trestného činu, či priestupku. Z tohto dôvodu bolo trestné stíhanie v celom rozsahu zastavené.

Proti tomuto uzneseniu podala žalobkyňa v 1/ rade dňa 2.2.2012 sťažnosť, ktorá bola uznesením prokurátora Krajskej prokuratúry v Prešove č.k. 1/2 Kpt 481/10-65 zo dňa 17.5.2012 zamietnutá ako v celom rozsahu nedôvodná. Krajský prokurátor konštatoval, že uznesenie vyšetrovateľa o zastavení trestného stíhania bolo vydané zo zákonných a opodstatnených dôvodov, preto sťažnosť žalobkyne v 1/ rade v celom rozsahu zamietol. Z výpovede žalobkyne súd zistil, že táto sa domáha náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 300,- eur od žalovanej titulom, že došlo k zásahu do jej práva na rodinu. Zároveň uviedla, že žalovaná sa starala o ich matku, pričom spolu so sestrou sa im veci ohľadne starostlivosti o ich matku prestali pozdávať. Preto pricestovali z T. v čase, keď sa ich matke dalo ešte pomôcť, avšak zachrániť matku sa im nepodarilo. Žalovaná vytvárala intrigy, falšovala lekárske správy, aby sa matka do špičkových ústavov nedostala. Matka zomrela XX.X.XXXX. Žalobkyňa v 1/ rade predložila prepúšťaciu správu z Národného ústavu tuberkulózy, pľúcnych chorôb a hrudníkovej chirurgie, kde ich matka bola hospitalizovaná v čase od 15.2.2008 do 29.8.2008, kedy bola prepustená do domácej liečby. V tejto správe bolo uvedené, že vo vzorke z horného ľavého pľúc je povrchové ložisko chronického fibrotizujúceho zápalu bez prítomnosti nádorových štruktúr. Matka bola prepustená v dobrom stave do ambulantnej starostlivosti. Matka sa mala hlásiť u pneumológa a v prepúšťacej správe sa zároveň konštatovalo, že kontrola sa má vykonať o šesť mesiacov. Žalovaná spolu s manželom mali lekárske správy matky, ktoré zatajili a ktoré neexistujú ani samotná nemocnica. Žalobkyňa v 1/ rade zdôraznila, že žalovaná nevzala ich matku na kontrolu k primárovi Q., ktorý ju prepúšťal do ambulantnej starostlivosti, ale do súkromnej ambulancie. Žalovaná ich nikdy neinformovala, že s matkou je problém, pričom ich matku do nemocnice dala týrať, kde mama s plačom volala, že jej priviazali ruky a nohy, doslova jej ťahali mäso z líca. Lekárske správy ich matky boli sfalšované žalovanou. Žalovaná sa dopustila protiprávneho konania spočívajúceho v tom, aby ich matka rýchlo zomrela, aby bolo všetko zdokladované tak, že keby prišli na pohreb, aby bolo zrejmé, že ich matka mala ťažkú rakovinu. Žalovaná vzala rozhodovanie o živote a zdraví ich matky do vlastných rúk. Množstvo správ zatajila aj pred ich bratom, ktorý žije v H., nepodávala im žiadne informácie o zdravotnom stave matky. Na patológii čakali ich matku už dňa 11.04. a spája si to s tým, že na tejto pracuje človek s menom H. R. a švagriná sa za slobodna volala R.. Žalobkyňa v 1/ rade poukázala na to, že ich matka bola zabitá, pričom išlo o objednanú vraždu. Ich matka nemala žiadnu rakovinu jazyka, pričom zároveň poukázala na lekársku správu MUDr. U., kde lekár jej nezistil žiadnu rakovinu, žiadne poškodenie jazyka. Jej matka bola samostatná, pred smrťou mala nalakované nechty, tri dni pred smrťou bola u kaderničky. Ich matka po prepustení z R. U. bola zdravá a lekár jej povedal, že má pred sebou minimálne päť rokov života. Povedal, že má maličkú uzlinku, ktorú zvládnu aj v H., keď dostane chrípku, má brať antibiotiká. K zrejmému zásahu do ich práv došlo okamihom smrti matky, pričom nie je ľahké vyrovnáť sa so stratou blízkeho človeka, ktorý zomrel násilnou a krutou smrťou. Žalovaná stiahla z obehu falošné lekárske správy.

Z výpovede žalovanej súd zistil, že táto bola nevestou nebohej A. G., avšak táto ju prosila, aby spolu s manželom ju vozili do nemocnice. Keďže v tom čase pracovala na hygienickej stanici, bola oblečená v bielom, mala tieto činnosti zjednodušené, pretože A. G. ako jej svorka bola uprednostnená pred inými pacientmi. A. G. bola samostatná, nebola nesvojprávna a všetko o svojom zdravotnom stave vedela. Lekárske správy A. G. dávala svojmu synovi. Pokiaľ ide o skutočnosť, že žalovanú priviezli do pľúcnej ambulancie, vôbec nemala vedomosť, že v tom čase ide o spoločnosť s ručením obmedzeným. MUDr. T. súčasne vybavila onkologickú komisiu. S nebohou boli na pľúcnej ambulancii, potom na komisii, ktorá odporúčala rádioaktívnu liečbu, preto navštívili zástupkyňu primárky MUDr. P.. Nebohá vedela o všetkom a voči lekárske postupu nemala žiadne námietky. O vyšetrovaniach nemala žiadne pochybnosti.

Súd na základe takto vykonaného dokazovania vec posúdil podľa § 11 OZ, § 13 ods. 1 až 3 OZ, § 15 a § 16 OZ. Konštatoval, že medzi fyzickými osobami existujú vzájomné sociálne, morálne, citové a kultúrne vzťahy, vytvorené v rámci ich súkromného a rodinného života, keď môže porušením práva na život jednej z nich dôjsť k neoprávnenému zásahu do práva na súkromie druhej z týchto osôb. Právo na súkromie totiž zahŕňa aj právo fyzickej osoby vytvoriť a udržiavať vzťahy s inými ľudskými bytosťami, najmä v citovej oblasti, aby tak fyzická osoba mohla rozvíjať a naplňovať vlastnú osobnosť. Protiprávne narušenie týchto vzťahov predstavuje neoprávnený zásah do práva na súkromný a rodinný život fyzickej osoby. Súd považoval návrh žalobkyní v celom rozsahu za nedôvodný, a to predovšetkým z dôvodu premlčania nároku podľa § 100 ods. 1 až 3 OZ, podľa § 101 OZ, pretože žalovanou bola vznesená námietka premlčania nároku žalobkyní. Súd považoval námietku premlčania nároku za dôvodnú. Poukázal na rozsiahlu judikatúru súdov v tejto oblasti, podľa ktorej začiatok plynutia všeobecnej trojročnej premlčacej doby náhrady za nemateriálnu ujmu je podľa § 101 OZ viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému zásahu objektívne spôsobilého porušiť, alebo ohroziť osobnostné práva fyzickej osoby. Premlčacia doba začína plynúť dňom nasledujúcim po dni, kedy došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv (uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 17.2.2011 sp. zn. 5Cdo/265/2009). Súd poukázal na výpoveď žalobkyne v 1/ rade, ktorá uviedla, že k zrejmemu zásahu do jej osobnostných práv došlo okamihom smrti jej matky a podľa predloženého úmrtného listu táto zomrela 13.4.2008. Pretože dňom 13.4.2008 došlo k neoprávnenému zásahu do práva na súkromie a rodinný život žalobkyní, ktorý nastal momentom smrti ich matky, súd mal za to, že začiatok premlčacej doby začal plynúť dňom 14.4.2008 a uplynul 14.4.2011. Návrh žalobkyní bol podaný 12.9.2013, t.j. po uplynutí trojročnej všeobecnej premlčacej doby, a preto súd mal za to, že návrh žalobkyní je v celom rozsahu premlčaný. K obdobnému právnomu záveru o premlčateľnosti práva na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch dospel aj Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozhodnutí sp.zn. 5Cdo/278/2007 zo dňa 25.9.2008. Okrem iného súd konštatoval, že žalobkyne v konaní neunesli dôkazné bremeno tvrdenia a nepreukázali, aby protiprávnym konaním žalovanej došlo k smrti ich matky A. G.. V tejto súvislosti poukázal na uznesenia vyšetrovateľa policajného zboru, ktorými bolo trestné stíhanie na neznámeho páchatel'a, pretože nedošlo k skutku, ktorý zakladá trestný čin. V uvedených uzneseniach vyšetrovateľa bolo jednoznačne konštatované, že ani pri najväčšej starostlivosti nebolo možné oddialiť smrť A. G. a táto nebola spôsobená nedostatočnou, alebo nesprávne poskytnutou zdravotnou starostlivosťou, ale ochorením, ktoré malo nevyliciteľný charakter a tým nebol daný dôvod na vedenie trestného stíhania.

O trovách konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 a výšku trov právneho zastúpenia vypočítal podľa § 10 ods. 8 vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, a to za 4 úkony právnej služby, prípravu a prevzatie zastúpenia 21.3.2014, písomné vyjadrenie vo veci samej 25.3.2014, účasť na nemeritórnom pojednávaní dňa 24.4.2014 a účasť na pojednávaní dňa 15. 5.2014.

Proti tomuto rozsudku podali včas odvolanie žalobkyne v 1/ a 2/ rade a navrhli rozsudok zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie. Nesúhlasili s tým, že nárok je premlčaný, pretože rozhodujúcim pre začatie lehoty je dátum 13.10.2011, kedy sa s určitosťou dozvedeli o skutočnostiach rozhodujúcich pre začiatok plynutia premlčacej doby. Ide o list Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Prešove z uvedeného dňa s kompletným prehľadom čerpania voľna zamestnancov, vrátane I. G. - žalovanej. Žalobkyňa v 1/ a 2/ rade nesúhlasila ani s výsledkami uvedenými vo vyšetrovacom spise k trestnej veci prečinu usmrtenia ČVS:ORP-680/1-OVK-PO-2008. Ďalej podľa ich názoru súd pochybil, keď nezabezpečil v konaní aspoň jeden z navrhnutých dôkazov, teda podľa nich súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a súd prvého stupňa vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Žalovaná navrhla potvrdiť rozsudok súdu prvého stupňa.

Odvolací súd podľa § 212 ods. 1 O.s.p. prejednal vec v medziach, ktorých sa žalobkyne domáhali jej preskúmania a dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné.

Súd prvého stupňa náležite zistil skutkový stav a vyvodil z neho aj správny právny záver, pokiaľ posúdil návrh žalobkyní ako nedôvodný, a to jednak z dôvodu premlčania ich nároku a jednak z dôvodu, že nepreukázali, aby zo strany žalovanej došlo k zásahu do ich osobnostných práv v zmysle § 11 a § 15

OZ. Odvolací súd sa v tomto smere stotožňuje so skutkovými zisteniami i právnym záverom súdu prvého stupňa a v zmysle § 219 ods. 2 O.s.p. aj vo svojom rozhodnutí na tieto závery poukazuje. Považuje však za potrebné zdôrazniť ešte jednu dôležitú vec, pre ktorú je treba posúdiť nárok žalobkyň za nedôvodný, a to, že tieto svoj nárok uplatnili podľa § 15 OZ, čo vyplýva jednoznačne z ich návrhu a v tejto súvislosti je potrebné uviesť nasledovné: Ustanovenie § 15 OZ priznáva právo na ochranu osobnosti fyzickej osobe po jej smrti jej manželovi a deťom, resp. rodičom. Je však nutné reflektovať, že toto ustanovenie má za cieľ ochranu osobnosti zomrelého predovšetkým pred ohováraním, zosmiešňovaním a podobne. Peňažité zadostučinenie má vyvážiť, resp. zmierniť nemajetkovú ujmu vzniklú fyzickej osobe, čo už po jej smrti nie je možné, preto podľa judikatúry toto právo smrťou oprávneného zaniká. Ustanovenie § 15 OZ je nutné vnímať ako ustanovenie zakotvujúce osobitné osobnostné práva uvedených osôb a nie ako osobitný druh právneho nástupníctva. Z tohto dôvodu vymenované osoby nemôžu vstúpiť do konania ohľadne práv z ochrany osobnosti, pokiaľ toto konanie inicioval sám zomrelý - oprávnený. Pokiaľ by konanie o ochranu osobnosti zomrelého iniciovali samé tieto osoby, nemôžu si nárokovať náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, práve kvôli reparačnému účelu, ktorý sa vzťahuje priamo na zasiahnutú osobu. Z uvedeného teda vyplýva, že nemajetkovú ujmu v peniazoch si v zmysle § 15 OZ žalobkyne nemohli uplatniť. Mohli uplatňovať iné nároky vymenované v ust. § 13 ods. 1, avšak nie nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Aj z týchto dôvodov odvolací súd považoval rozsudok súdu prvého stupňa za vecne správny, a preto ho podľa § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil.

V odvolacom konaní bola žalovaná úspešná a má preto právo na náhradu trov konania, ktoré pozostávajú z trov právneho zastúpenia, a to z 3 úkonov právnej služby, a to vyjadrenie na odvolanie zo dňa 29.7.2014, účasť na pojednávaní 9.6.2015 a 16.6.2015 pri odmene za jeden úkon 91,29 eur, spolu je to 273,87 eur, k tomu 3x režijný paušál, 1x po 8,04 eur a 2x po 8,39 eur, takže celkove trovy sú vo výške 298,69 eur. Rozhodnutie o trovách konania má oporu v ustanovení § 142 ods. 1 a § 224 ods. 1 O.s.p., pričom trovy právneho zastúpenia boli vypočítané podľa vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.